

**Ustawa o ochronie
ludności i obronie
cywilnej. Komentarz
+ wzory do pobrania**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Ustawa z 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej

(Dz.U. z 2024 r. poz. 1907)

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy]

Ustawa określa:

- 1) zadania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) organy i podmioty realizujące zadania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 3) zasady planowania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 4) zasady funkcjonowania systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach;
- 5) zasady użytkowania i ewidencjonowania oraz warunki techniczne obiektów zbiorowej ochrony;
- 6) zasady funkcjonowania i organizację obrony cywilnej oraz sposób powoływania personelu do obrony cywilnej;
- 7) finansowanie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 4–5a, 7 ust. 1–2, art. 7a–7b, 7bc, 8–21, 21a–21b, 26 ZarządKryzysU.

1. Z założenia OchrCywU miała stanowić podstawowy akt prawny regulujący zasady, na jakich organy administracji publicznej podejmują działania mające na celu ochronę ludności w stanie zagrożenia.

W uzasadnieniu do projektu OchrCywU wskazano, że „celem regulacji jest podniesienie poziomu ochrony ludności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz przygotowanie do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i w czasie wojny. Przewidziane w projekcie OchrCywU rozwiązania w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej mają służyć:

- 1) zapewnieniu najwyższym organom władzy państwowej i organom administracji publicznej (w zakresie niemilitarnym) ciągłości kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny,

- 2) zwiększeniu potencjału państwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa swoim obywatelom i innym osobom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) wzmocnieniu zdolności struktur obrony cywilnej do ochrony ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych oraz przewycięzania ich bezpośrednich następstw”. (Uzasadnienie do projektu OchrCywU, druk sejmowy Nr 664, X kadencja Sejmu, s. 6).

2. Wprowadzając OchrCywU wypełniono lukę prawną, jaka wynikła wskutek uchylecia ObrRPU i zastąpienia jej ObrOjczyznyU. Artykuł 17 oraz Dział IV ObrRPU poświęcony był obronie cywilnej. Na podstawie ObrRPU Rada Ministrów wydała również SzefObrCywR. W ObrOjczyznyU zabrakło analogicznych regulacji, co oznaczało, że z dniem wejścia w życie ObrOjczyznyU w Polsce formalnie przestała istnieć obrona cywilna.

Na marginesie należy jednak stwierdzić, że uprzednio obowiązujące przepisy były raczej lakoniczne i niekoniecznie przystawały do rzeczywistych potrzeb. Ponadto, przewidywały funkcjonowanie jednostek i formacji obrony cywilnej niejako obok struktur organizacyjnych odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe. W OchrCywU zrezygnowano z równoległego budowania struktur obrony cywilnej w stosunku do struktur ochrony ludności. Szerzej na temat definicji obrony cywilnej jest mowa w komentarzu do art. 2 oraz do rozdziału 10 OchrCywU.

3. Zakres OchrCywU jest szerszy i poza zagadnieniami obrony cywilnej obejmuje również obszar ochrony ludności, który w znacznej mierze pokrywa się z zadaniami, jakie administracja publiczna i inne podmioty dotychczas wykonywały i nadal wykonują na postawie ZarządKryzysU. W praktyce, po wejściu w życie OchrCywU, w zakresie ochrony ludności mamy do czynienia ze swoistym dualizmem prawnym, co nie jest zjawiskiem korzystnym dla adresatów norm prawnych.

Tabela 1. Zakresy przedmiotowe OchrCywU i ich powiązanie z ZarządKryzysU.

Zakres OchrCywU	Umiejscowienie przepisów OchrCywU	Powiązanie z ZarządKryzysU
Zadania ochrony ludności i obrony cywilnej.	art. 4, art. 10–16, art. 22, Rozdział 6, Rozdział 7.	art. 4, art. 7a–7b, art. 7bc, art. 8–21, art. 21b.
Organy i podmioty realizujące zadania ochrony ludności i obrony cywilnej.	art. 9, art. 17–21.	art. 7 ust. 1–2, art. 12 ust. 1, art. 14 ust. 1, art. 15, art. 17 ust. 1, art. 19 ust. 1.
Zasady planowania ochrony ludności i obrony cywilnej.	Rozdział 5	art. 5, art. 5a.
Zasady funkcjonowania systemów wykrywania zagrożeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach.	Rozdział 8	art. 13 ust. 2 pkt 3, art. 16 ust. 2 pkt 3, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1 pkt 3, art. 21a.
Zasady użytkowania i ewidencjonowania oraz warunki techniczne obiektów zbiorowej ochrony.	Rozdział 9	

Zasady funkcjonowania i organizacja obrony cywilnej oraz sposób powoływania personelu obrony cywilnej.	Rozdział 10	
Finansowanie ochrony ludności i obrony cywilnej.	art. 7, art. 35, art. 106, Rozdział 11.	art. 26

Źródło: Opracowanie własne autora.

Szerzej na temat wzajemnej relacji OchrCywU i ZarządKryzysU będzie mowa w komentarzu do art. 2 OchrCywU.

4. Szereg przepisów dotyczących szeroko rozumianego obszaru ochrony ludności rozproszonych jest w innych aktach prawnych. Przepisy te mają różny stopień szczegółowości.

Przykład

W OchrPPOżU wskazano, że ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia, zapewnianie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia oraz na rzecz ochrony ludności oraz prowadzenie działań ratowniczych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej oraz wskazano, w jaki sposób działania te są realizowane.

W rozdziale 11 PrAtom uregulowano postępowanie w przypadku zdarzeń radiacyjnych.

W StopAlarmR określono szczegółowy zakres przedsięwzięć wykonywanych w ramach kompetencji ustawowych przez organy administracji publicznej oraz kierowników służb i instytucji właściwych w sprawach bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego w poszczególnych stopniach alarmowych wprowadzonych w trybie art. 16 ust. 1 DziałAntyterrU.

5. Sam układ treści OchrCywU może nastęrczać trudności, z uwagi na rozproszenie regulacji dotyczących tego samego obszaru w różnych częściach OchrCywU i powtarzanie norm prawnych w różnych jednostkach redakcyjnych.

W dalszej części Komentarza autorzy będą starali się rozstrzygnąć wątpliwości, jakie mogą pojawić się w związku z nakładaniem się na siebie różnych regulacji prawnych, odnoszących się do tego samego albo zbliżonego zakresu, zarówno w samej OchrCywU, jak i w relacji z innymi aktami prawnymi.

Art. 2. [Definicje ochrony ludności i obrony cywilnej]

1. Ochrona ludności to system składający się z organów administracji publicznej wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia, zwanych dalej „organami ochrony ludności”, podmiotów wykonują-

cych te zadania, zwanych dalej „podmiotami ochrony ludności”, oraz zasobów ochrony ludności.

2. Obrona cywilna to realizacja zadań określonych w art. 61 lit. a Protokołu dodatkowego do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I), sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r., (Dz.U. z 1992 r. poz. 175 oraz z 2015 r. poz. 1056), zwanego dalej „Pierwszym Protokołem dodatkowym do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r.”, mająca na celu ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniami wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw.

3. Z chwilą wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny:

- 1) ochrona ludności staje się obroną cywilną;
- 2) organy ochrony ludności stają się organami obrony cywilnej;
- 3) podmioty ochrony ludności stają się podmiotami obrony cywilnej;
- 4) zasoby ochrony ludności stają się zasobami obrony cywilnej.

4. Realizacja zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w sytuacjach kryzysowych odbywa się na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 122 oraz z 2024 r. poz. 834, 1222, 1473, 1572 i 1907).

Powiązania z innymi przepisami:

- GenewKprot1,
- art. 116 ust. 1 i 2, art. 231 Konstytucji RP,
- art. 2 pkt 2 ObrOjczyznyU,
- art. 2–4 StanWojennyU,
- art. 2 ZarządKryzysU.

I. Ochrona ludności i obrona cywilna

1. **Ochrona ludności to system składający się z organów ochrony ludności** (wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, wojewoda, minister właściwy do spraw wewnętrznych, marszałek województwa, minister kierujący działem administracji rządowej, któremu podlegają lub przez którego są nadzorowane: podmioty ochrony ludności lub organy obsługiwane przez podmioty ochrony ludności) **oraz podmiotów ochrony ludności** (służby, inspekcje, straże, jednostki organizacyjne, agencje i inne instytucje wskazane w art. 17 OchrCywU) **wraz zasobami, którymi dysponują. System ten obejmuje personel wraz z wyposażeniem, sprzętem, technologiami oraz narzędziami służącymi do wykonywania zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia.**

Ustawodawca zrezygnował z budowy niezależnie obok siebie struktur organów ochrony ludności oraz struktur obrony cywilnej. **Wprowadzono rozwiązanie, zgodnie z którym w czasie pokoju działa ochrona ludności, która z chwilą wprowadzania stanu wojennego lub w czasie wojny przekształca się w obronę cywilną, ze wszystkimi tego konsekwencjami, również na gruncie prawa międzynarodowego.** W opinii autora, generalnie takie rozwiązanie generalnie należy ocenić pozytywnie. Budowanie odrębnych struktur ochrony ludności i obrony cywilnej na czas pokoju stanowiłoby dublowanie tych samych działań i marnotrawienie i tak ograniczonych zasobów.

2. Skutkiem takiego rozwiązania legislacyjnego jest powstanie pewnej niespójności z art. 61 lit. a GenewKprot1, zgodnie z którym określenie „obrona cywilna” oznacza wypełnianie wszystkich lub niektórych zadań humanitarnych wymienionych w tym artykule, mających na celu ochronę ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych, i przewycięzanie ich bezpośrednich następstw, jak też zapewnienie warunków koniecznych do przetrwania. W definicji tej stwierdzono, że obrona cywilna realizuje działania humanitarne wynikające również z klęsk żywiołowych. **W OchrCywU wskazano natomiast, że obrona cywilna działa w celu ochrony ludności cywilnej przed zagrożeniami wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw.** Oczywiście, w przypadku jednoczesnego zaistnienia stanu wojny (stanu wojennego) i sytuacji kryzysowej mającej znamiona stanu klęski żywiołowej lub innego zagrożenia, odpowiednie działania będzie podejmowała obrona cywilna, ale w czasie pokoju zadania w tym zakresie realizowane są w ramach ochrony ludności.

3. Z chwilą wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny:

- 1) ochrona ludności staje się obroną cywilną;
- 2) organy ochrony ludności stają się organami obrony cywilnej;
- 3) podmioty ochrony ludności stają się podmiotami obrony cywilnej;
- 4) zasoby ochrony ludności stają się zasobami obrony cywilnej.

Ważne

Przekształcenie ochrony ludności w obronę cywilną nie wymaga podjęcia żadnego dodatkowego aktu, ale następuje z mocy prawa na skutek ogłoszenia stanu wojennego lub w czasie wojny.

Stan wojenny obowiązuje od dnia ogłoszenia rozporządzenia Prezydenta RP o wprowadzeniu stanu wojennego. Samo rozporządzenie wydawane jest na wniosek Rady Ministrów, na części albo na całym terytorium państwa w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, w tym spowodowanego działaniami o charakterze terrorystycznym lub działaniami w cyberprzestrzeni, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Prezydent ma obowiązek niezwłocznie rozpatrzyć wniosek Rady Ministrów, a następnie wydać rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego albo odmówić wydania takiego rozporządzenia. **Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego Prezydent RP przedstawia Sejmowi w ciągu 48 godzin od podpisania.**

Sejm niezwłocznie rozpatruje rozporządzenie Prezydenta RP i może je uchylić bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów (art. 2–4 StanWojennyU, art. 231 Konstytucji RP).

4. Przez czas wojny należy rozumieć czas działań wojennych prowadzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których początek i koniec jest określany w trybie postanowienia Prezydenta RP (art. 2 pkt 2 ObrOjczyznyU). W przypadku konieczności obrony państwa Prezydent RP postanawia na wniosek Rady Ministrów o dniu, w którym rozpoczyna się czas wojny na terytorium RP oraz o dniu, w którym kończy się czas wojny na terytorium RP (w tym samym trybie). Postanowienia niezwłocznie ogłasza się w Dzienniku Ustaw RP.

Ważne

Pojęcie „czas wojny” nie jest tożsame z pojęciem „stan wojny”. Zgodnie z art. 116 ust. 1 i 2 Konstytucji RP o stanie wojny decyduje Sejm. Może on podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Jeżeli Sejm nie może się zebrać na posiedzenie, o stanie wojny postanawia Prezydent RP. Stan wojny może, ale nie musi, pokrywać się z czasem wojny w rozumieniu ObrOjczyznyU i nie musi wiązać się z prowadzeniem działań wojennych na terytorium RP. Stan wojny jest instytucją mającą swoje źródło w KrokNieprzyjacielK, w której państwa-strony zobowiązały się, że „kroki wojenne między nimi nie powinny się rozpoczynać bez uprzedniego i niedwuznacznego zawiadomienia, które będzie mieć formę bądź umotywowanego wypowiedzenia wojny, bądź formę ultimatum z warunkowym wypowiedzeniem wojny”.

5. Zgodnie z art. 61a GenewKprot1 zadania w ramach obrony cywilnej obejmują: służbę ostrzegawczą, ewakuację, przygotowanie i organizowanie schronów, obsługę środków zaciemnienia, ratownictwo, służby medyczne (włączając w to pierwszą pomoc oraz opiekę religijną), walkę z pożarami, wykrywanie i oznaczanie stref niebezpiecznych, odkażanie i inne podobne działania ochronne. Ponadto, składają się na nie również: dostarczanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia, doraźna pomoc dla przywrócenia i utrzymania porządku w strefach dotkniętych klęskami, doraźne przywrócenie działania niezbędnych służb użyteczności publicznej, doraźne grzebanie zmarłych, pomoc w ratowaniu dóbr niezbędnych dla przetrwania oraz dodatkowe rodzaje działalności niezbędne dla wypełnienia któregoś z zadań wyżej wymienionych, w tym planowanie i prace organizacyjne.

Chociaż przekształcenie ochrony ludności w obronę cywilną następuje z mocy prawa, nie oznacza to, że wszystkie osoby zatrudnione lub pełniące służbę w organach lub podmiotach ochrony ludności automatycznie stają się członkami korpusu obrony cywilnej. O tym kto wchodzi w skład korpusu służby cywilnej stanowi art. 125 ust. 2 OchrCywU.

Ważne

Osoby, które nie wchodzą w skład korpusu służby cywilnej, a wykonują pracę na rzecz organów lub podmiotów ochrony ludności nie są bynajmniej zwolnione z realizacji jakichkolwiek zadań wynikających z OchrCywU. Obowiązek taki nadal istnieje i jest powiązany z faktem pozostawania w stosunku pracy lub innym stosunku prawnym z organem lub podmiotem ochrony ludności. Wskazuje na to również bezpośrednio OchrCywU. Na przykład, w art. 122 ust. 3 OchrCywU wskazano, że ewakuacja ludności (przyp. autora: w stanie wojennym lub w czasie wojny) nie obejmuje personelu obrony cywilnej oraz pracowników urzędów obsługujących organy obrony cywilnej i podmioty obrony cywilnej, z wyjątkiem sytuacji całkowitego przemieszczenia ludności cywilnej z obszarów zagrożonych.

II. Plany zarządzania i reagowania kryzysowego

6. W art. 2 ust. 4 OchrCywU wskazano, że realizacja zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w sytuacjach kryzysowych odbywa się na podstawie ZarządKryzysU. W opinii autora przepis w takim kształcie stanowi niezbyt udaną próbę rozwiązania wątpliwości interpretacyjnych, wynikającą z jednoczesnego obowiązywania dwóch regulacji prawnych odnoszących się do tej samej materii (patrz również komentarz do art. 1 OchrCywU) i sugeruje, że ZarządKryzysU będzie miała zastosowanie tylko w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej. Oczywiście tak nie jest. Zgodnie z art. 2 ZarządKryzysU zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej. **Z definicji legalnej zarządzania kryzysowego wynika**, że obejmuje ona również działania mające na celu zapobieganiu sytuacjom kryzysowym oraz przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań. Są to działania podejmowane, co do zasady, z wyprzedzeniem – przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej. Podobny charakter mają zadania z obszaru ochrony ludności wskazane w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 OchrCywU. Z drugiej strony, niektóre zadania wskazane w OchrCywU mają charakter zadań podejmowanych w sytuacji kryzysowej. Do takich regulacji można zaliczyć m.in. przepisy dotyczące ewakuacji ludności czy przepisy dotyczące obowiązku powiadamiania o zagrożeniach. Innymi słowy, OchrCywU i ZarządKryzysU (a w niektórych przypadkach również inne akty prawne – patrz komentarz do art. 5 OchrCywU) należy czytać i stosować łącznie. Można zauważyć, że w OchrCywU mamy więcej przepisów odnoszących się do przygotowania się organów i podmiotów ochrony ludności na ewentualne wystąpienie zagrożenia, w tym finansowania etapu przygotowawczego, a ZarządKryzysU obejmuje szerszy zakres regulacji dotyczących planowania oraz reagowania na sytuację kryzysową. W komentarzu do art. 1 OchrCywU wskazano, które przepisy ZarządKryzysU i w jakim zakresie są powiązane z zakresem przedmiotowym OchrCywU.

7. Pewną trudnością, z jaką mogą zderzyć się organy ochrony ludności w pierwszych latach stosowania OchrCywU, jest fakt, że w dniu publikacji niniejszego komentarza trwają prace legislacyjne nad dużą nowelizacją ZarządKryzysU (projekt ustawy o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz niektórych innych ustaw, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-zarzadzaniu-kryzysowym-oraz-niektorych-innych-ustaw5>, dostęp: 1.8.2025 r.). W uzasadnieniu do projektu ustawy wskazano, że ma ona na celu:

- „1) wzmocnienie systemu zarządzania kryzysowego poprzez wprowadzenie rozwiązań zapewniających efektywne zarządzanie ryzykiem, z uwzględnieniem postanowień Decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1313/2013/EU z 17.12.2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (Dz.Urz. UE L 347 z 20.12.2013, s. 924, L 250 z 04.10.2018, s. 1 oraz L 77A z 20.03.2019, s. 1);
- 2) wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2557 z 14.12.2022 r. w sprawie odporności podmiotów krytycznych i uchylająca dyrektywę Rady 2008/114/WE (Dz.Urz. UE L 333 z 27.12.2022 r. str. 164)”.

Najważniejszą zmianą z punktu widzenia organów ochrony ludności będzie pakiet dotyczący planów zarządzania kryzysowego. Obecnie OchrCywU w kilku przepisach odwołuje się do planów zarządzania kryzysowego, o których mowa w art. 5 ZarządKryzysU. Podobnie odwołanie występuje w OchrPPożU, a dotyczy spójności planów zarządzania kryzysowego z planami ratowniczymi (patrz komentarz do art. 170 OchrCywU). We wspomnianej nowelizacji przewiduje się uchylene art. 5 ZarządKryzysU i wprowadzenie dwóch różnych typów planów zarządzania kryzysowego, tj. planów zarządzania ryzykiem oraz planów reagowania kryzysowego.

8. Zgodnie z projektowanym art. 6g ZarządKryzysU plany zarządzania ryzykiem będą zawierały:

- 1) cele strategiczne;
- 2) opis zasad współdziałania między podmiotami wskazanymi w siatce bezpieczeństwa;
- 3) uporządkowaną listę działań na rzecz ograniczenia ryzyka katastrof w zakresie organizacyjnym, technicznym i finansowym, z uwzględnieniem:
  - a) hierarchii działań,
  - b) ram czasowych ich realizacji,
  - c) podmiotów wiodących oraz współpracujących przy ich wykonywaniu,
  - d) sposobów finansowania oraz wysokości nakładów finansowych,
  - e) oceny osiągniętych efektów oraz wniosków z wdrożonych działań.

Plany zarządzania ryzykiem będą opracowywać:

- 1) Dyrektor RCB – Krajowy Plan Zarządzania Ryzykiem;
- 2) minister kierujący działem administracji rządowej – plan zarządzania ryzykiem ministra kierującego działem administracji rządowej;
- 3) Szef ABW, Szef AW oraz Szef CBA – plan zarządzania ryzykiem odpowiednio Szefa ABW, Szefa AW oraz Szefa CBA;

- 4) kierownik urzędu centralnego wskazany przez ministra kierującego działem administracji rządowej, któremu podlega lub jest przez tego ministra nadzorowany – plan zarządzania ryzykiem kierownika urzędu centralnego;
- 5) wojewoda – wojewódzki plan zarządzania ryzykiem;
- 6) starosta – powiatowy plan zarządzania ryzykiem;
- 7) wójt (burmistrz, prezydent miasta) – gminny plan zarządzania ryzykiem.

Ważne

Plany zarządzania ryzykiem, o których mowa w pkt 2–5 powyżej, mają być spójne z Krajowym Planem Zarządzania Ryzykiem. Plany opracowywane przez starostę i wójta będą musiały uwzględniać postanowienia planu krajowego. Rada Ministrów ma przyjąć Krajowy Plan Zarządzania Ryzykiem po raz pierwszy w terminie do 31.12.2026 r. Plany zarządzania ryzykiem, o których mowa w pkt 2–5 powyżej mają być przyjęte po raz pierwszy w terminie 3 miesięcy od dnia przyjęcia planu krajowego. Plany zarządzania ryzykiem opracowywane przez starostów mają być przyjęte po raz pierwszy w terminie 3 miesięcy od dnia przyjęcia planu zarządzania ryzykiem właściwego wojewody, natomiast plany dla gmin mają zostać przyjęte po raz pierwszy w terminie 3 miesięcy od dnia przyjęcia planu zarządzania ryzykiem właściwego starosty.

9. Plany reagowania kryzysowego będą opracowywać:

- 1) Dyrektor RCB – Krajowy Plan Reagowania Kryzysowego;
- 2) minister kierujący działem administracji rządowej – plan reagowania kryzysowego ministra kierującego działem administracji rządowej;
- 3) Szef ABW, Szef AW oraz Szef CBA – plan reagowania kryzysowego odpowiednio Szefa ABW, Szefa AW oraz Szefa CBA;
- 4) kierownik urzędu centralnego wskazany przez ministra kierującego działem administracji rządowej, któremu podlega lub jest przez tego ministra nadzorowany – plan reagowania kryzysowego kierownika urzędu centralnego;
- 5) wojewoda – wojewódzki plan reagowania kryzysowego;
- 6) starosta – powiatowy plan reagowania kryzysowego;
- 7) wójt (burmistrz, prezydent miasta) – gminny plan reagowania kryzysowego.

Krajowy Plan Reagowania Kryzysowego ma zawierać:

- 1) określenie zadań i obowiązków uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa w zakresie reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej oraz usuwania jej skutków;
- 2) zasady współdziałania między uczestnikami, o których mowa w pkt 1, w tym wymiany informacji w relacjach krajowych i międzynarodowych;
- 3) zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych lub w zakresie realizacji zadań związanych z ochroną ludności oraz obroną cywilną;
- 4) zestawienie modułów zadaniowych pogrupowanych w katalogi;
- 5) załączniki określające:
  - a) opis organizacji systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania,
  - b) opis organizacji łączności,

- c) opis informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń,
- d) procedury oceniania i dokumentowania strat i szkód,
- e) procedury uruchamiania rezerw strategicznych,
- f) procedury realizacji zadań związanych z ochroną ludności oraz obroną cywilną,
- g) procedury reagowania kryzysowego – standardowe procedury operacyjne,
- h) priorytety w zakresie ochrony oraz odtwarzania infrastruktury krytycznej.

Plany reagowania będą opracowywane w odniesieniu do zagrożeń wskazanych w Krajowej Ocenie Ryzyka oraz z uwzględnieniem odpowiedniego planu zarządzania ryzykiem. Plany reagowania kryzysowego, o których mowa w pkt 2–5, będą musiały być spójne z planem krajowym.

Plan reagowania kryzysowego ministra kierującego działem administracji rządowej, Szefa ABW, Szefa AW, Szefa CBA oraz kierownika urzędu centralnego podległego ministrowi kierującemu działem administracji rządowej lub przez niego nadzorowanego będzie zawierał:

- 1) określenie zadań i obowiązków uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa w zakresie reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej oraz usuwania jej skutków;
- 2) określenie zadań w zakresie monitorowania zagrożeń;
- 3) zestawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach przypisanych katalogów i modułów zadaniowych wraz z ich opisem;
- 4) określenie organizacji realizacji zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej lub zapewnienia ciągłości świadczenia usług kluczowych.

Plany reagowania kryzysowego wojewody, powiatowe i gminne będą zawierały elementy Krajowego Planu Reagowania Kryzysowego, o których mowa w pkt 1–3 i 5 powyżej, określenie zadań w zakresie monitorowania zagrożeń, zestawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach przypisanych katalogów i modułów zadaniowych wraz z ich opisem oraz zestawienie przedsięwzięć minimalizujących skutki zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej dla ludności odpowiednio na terenie województwa, powiatu i gminy, wraz z ich opisem.

Ważne

Rada Ministrów ma przyjąć Krajowy Plan Reagowania Kryzysowego po raz pierwszy w terminie 9 miesięcy od dnia przyjęcia Krajowego Planu Zarządzania Ryzykiem. Pozostałe plany reagowania kryzysowego (z wyjątkiem planów powiatowych i gminnych) mają być przyjęte po raz pierwszy w terminie 3 miesięcy od dnia przyjęcia KPRK.

Starosta powinien przyjąć plan po raz pierwszy w terminie 3 miesięcy od dnia przyjęcia planu reagowania kryzysowego właściwego wojewody, **natomiast wójt w terminie 3 miesięcy** od dnia przyjęcia planu reagowania kryzysowego właściwego starosty. Plany zarządzania kryzysowego sporządzone i zatwierdzone na podstawie art. 5 ZarządKryzysU

pozostaną w mocy do czasu sporządzenia planów zarządzania ryzykiem i planów reagowania kryzysowego i będą mogły być w tym czasie aktualizowane.

Art. 3. [Objaśnienie pojęć]

Ilekoć w ustawie jest mowa o:

- 1) **dobrach kultury** – należy przez to rozumieć dobra kulturalne określone w art. 1 Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokole o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisane w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz.U. z 1957 r. poz. 212 oraz z 2012 r. poz. 248);
- 2) **ocenie ryzyka** – należy przez to rozumieć całościowy, przekrojowy proces identyfikacji i analizy prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń, podatności na zagrożenia i szacowania ich skutków dla ludności, w celu przygotowania zdolności organów ochrony ludności do ograniczenia ryzyka wystąpienia zagrożeń;
- 3) **pomocy doraźnej** – należy przez to rozumieć zaopatrzenie poszkodowanych lub ewakuowanych w środki pierwszej potrzeby niezbędne do zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych, w tym w żywność, wodę, energię, odzież oraz zapewnienie im tymczasowego schronienia i podstawowych warunków sanitarnych do czasu objęcia ich innymi rodzajami pomocy;
- 4) **pomocy humanitarnej** – należy przez to rozumieć działania prowadzone w celu udzielenia pomocy materialnej i logistycznej ludności dotkniętej skutkami klęsk żywiołowych, sytuacji kryzysowych, konfliktów zbrojnych, konsekwencjami migracji, realizowane na zasadach bezstronności, neutralności i niezależności, a także proporcjonalności, adekwatności i szybkości reagowania;
- 5) **przydziale mobilizacyjnym obrony cywilnej** – należy przez to rozumieć imienne wyznaczenie osoby do realizacji zadań obrony cywilnej w organie lub podmiocie obrony cywilnej, zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi i jej doświadczeniem oraz predyspozycjami niezbędnymi do realizacji tych zadań;
- 6) **społecznej odporności** – należy przez to rozumieć indywidualną i grupową zdolność ludzi do zaspokajania swoich podstawowych potrzeb bytowych, w tym dzięki posiadaniu własnych zapasów niezbędnych produktów, oraz ich zdolność do współdziałania z podmiotami ochrony ludności, a także do zdobywania kompetencji w zakresie kształtowania świadomości zagrożeń i zapobiegania zagrożeniom oraz pożądanych zachowań na wypadek wystąpienia zagrożeń;
- 7) **zagrożeniu** – należy przez to rozumieć sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia, dóbr kultury lub środowiska lub wywołującą ograniczenia w działaniu organów administracji publicznej lub infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;

- 8) **zasobach ochrony ludności – należy przez to rozumieć personel wykonujący zadania ochrony ludności oraz obrony cywilnej wraz z wyposażeniem, sprzętem, technologiami oraz narzędziami służącymi do wykonywania tych zadań.**

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 1 OchrDóbrKultK,
- art. 3 ust. 3 i 4 ObrOjczyznyU,
- art. 3 pkt 1 i 2, art. 5 ust. 2 pkt 1 ZarządKryzysU.

I. Dobra kulturalne

1. W rozumieniu OchrDóbrKultK **uważa się za dobra kulturalne**, bez względu na ich pochodzenie oraz na osobę ich właściciela:

- a) dobra ruchome lub nieruchome, które posiadają wielką wagę dla dziedzictwa kulturalnego narodu, na przykład zabytki architektury, sztuki lub historii (zarówno religijne, jak i świeckie), stanowiska archeologiczne, zespoły budowlane posiadające jako takie znaczenie historyczne lub artystyczne, dzieła sztuki, rękopisy, książki i inne przedmioty o znaczeniu artystycznym, historycznym lub archeologicznym, jak również zbiory naukowe i pokaźne zbiory książek, archiwaliów lub reprodukcji wyżej określonych dóbr;
- b) gmachy, których zasadniczym i stosowanym w praktyce przeznaczeniem jest przechowywanie lub wystawianie dóbr kulturalnych ruchomych, określonych pod lit. a), np. muzea, wielkie biblioteki, składnice archiwalne, jak również schrony mające na celu przechowywanie w razie konfliktu zbrojnego dóbr kulturalnych ruchomych, określonych pod lit. a);
- c) ośrodki obejmujące znaczną ilość dóbr kulturalnych określonych pod lit. a) i b).

W OchrCywU odwołanie do pojęcia dóbr kultury występuje w:

- 1) art. 2 pkt 1 – w definicji pojęcia „ochrona ludności”;
- 2) art. 3 pkt 7 – w definicji pojęcia „zagrożenie”;
- 3) art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. d, która stanowi, że zadania ochrony ludności i obrony cywilnej polegają m.in. na działaniach związanych z możliwością wystąpienia zagrożenia, polegających na planowaniu zabezpieczenia dóbr kultury;
- 4) art. 4 ust. 1 pkt 4 lit. e, która stanowi, że zadania ochrony ludności i obrony cywilnej polegają m.in. na działaniach związanych z wystąpieniem zagrożenia, polegających m.in. na ewakuacji ruchomych dóbr kultury;
- 5) art. 17 ust. 1 pkt 26, który wskazuje, które podmioty są podmiotami ochrony ludności uprawnionymi do wykonywania zadań ochrony dóbr kultury;
- 6) art. 42 ust. 3 w zakresie, w jakim wymaga uzgodnienia wojewódzkich planów ewakuacji z właściwym organem wojskowym w zakresie miejsc zabezpieczenia dóbr kultury;

- 7) art. 45–48, które regulują zasady planowania ochrony dóbr kultury, ich zabezpieczenia i ewakuacji;
- 8) art. 69 w zakresie w jakim zobowiązuje osoby zaalarmowane lub powiadomione o zagrożeniu do podjęcia we własnym zakresie działań mogących zmniejszyć skutki zagrożenia, mających na celu ochronę m.in. dóbr kultury;
- 9) art. 121 ust. 1 i 2, odnoszące się m.in. do ewakuacji lub zabezpieczenia dóbr kultury w czasie stanu wojennego lub w czasie wojny.

II. Ocena ryzyka i pomoc doraźna

2. Pod pojęciem „oceny ryzyka” należy rozumieć całościowy, przekrojowy proces identyfikacji i analizy prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń, podatności na zagrożenia i szacowania ich skutków dla ludności **w celu przygotowania zdolności organów ochrony ludności do ograniczenia ryzyka wystąpienia zagrożeń**. Pojęcie to występuje w OchrCywU w:

- 1) art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. a, która stanowi, że zadania ochrony ludności i obrony cywilnej polegają na działaniach związanych z możliwością wystąpienia zagrożenia, polegających na ocenie ryzyka oraz zdolności jego minimalizowania i monitorowania;
- 2) art. 11 ust. 3 pkt 3, który stanowi, że zadania analizowania potencjalnych sytuacji zagrożeń i oceny ryzyka ich wystąpienia starosta wykonuje przy pomocy komendanta powiatowego (miejskiego) PSP;
- 3) art. 13 ust. 1 pkt 7, który stanowi, że do zadań wojewody należy opracowywanie analiz i raportów na podstawie wniosków z oceny ryzyka województwa;
- 4) art. 13 ust. 2, który stanowi, że zadania analizowania potencjalnych sytuacji zagrożeń i oceny ryzyka ich wystąpienia wojewoda wykonuje przy pomocy komendanta wojewódzkiego PSP;
- 5) art. 15 ust. 1 pkt 6, który stanowi, że do zadań ministra właściwego do spraw wewnętrznych należy analizowanie wniosków z ocen ryzyka mających wpływ na bezpieczeństwo i ochronę ludności i obronę cywilną, o których mowa w raporcie o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego, o którym mowa w art. 5a ZarządKryzysU, i informacji pochodzących z raportów RCB oraz centrów służb podległych mu i nadzorowanych przez niego, a także przedstawianie propozycji rozwiązań w tym zakresie.

Warto odnotować, że ocena ryzyka jest elementem głównego planu zarządzania kryzysowego (art. 5 ust. 2 pkt 1 ZarządKryzysU). Zatem nie jest to zadanie nowe.

3. Przez pomoc doraźną należy rozumieć zaopatrzenie poszkodowanych lub ewakuowanych w środki pierwszej potrzeby niezbędne do zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych, w tym w żywność, wodę, energię, odzież oraz zapewnienie im tymczasowego schronienia i podstawowych warunków sanitarnych do czasu objęcia ich innymi rodzajami pomocy. **Natomiast pomoc humanitarna to** działania prowadzone w celu udzielenia pomocy materialnej i logistycznej ludności dotkniętej skutkami klęsk żywiołowych, sytuacji kryzysowych, konfliktów zbrojnych i konsekwencjami migracji

realizowane na zasadach bezstronności, neutralności i niezależności, a także proporcjonalności, adekwatności i szybkości reagowania. **Oba te pojęcia są ze sobą powiązane w OchrCywU – zwykle występują łącznie.** Można znaleźć do nich odwołanie w:

- 1) art. 4 ust. 1 pkt 4 lit. i, k, n – zadania ochrony ludności i obrony cywilnej polegają m.in. na działaniach związanych z wystąpieniem zagrożenia, polegających na zapewnieniu pomocy doraźnej osobom poszkodowanym lub ewakuowanym, zapewnieniu funkcjonowania podmiotów realizujących działania ratownicze, pomocy humanitarnej i pomocy doraźną oraz podmiotów udzielających świadczeń opieki zdrowotnej oraz organizowaniu i koordynowaniu udzielania i przyjmowania pomocy humanitarnej;
- 2) art. 8 pkt 6 – infrastrukturą niezbędną do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej jest infrastruktura zapewniająca w szczególności realizację działań ratowniczych, pomocy humanitarnej i pomocy doraźnej;
- 3) art. 10 ust. 1 pkt 12 – do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) należy udzielanie pomocy doraźnej przy pomocy podmiotów ochrony ludności na obszarze gminy;
- 4) art. 11 ust. 1 pkt 5 – starosta ma obowiązek udzielania gminom wchodzącym w skład powiatu pomocy w realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, w szczególności obejmujących udzielanie pomocy doraźnej na obszarze powiatu;
- 5) art. 11 ust. 1 pkt 14 – starosta ma obowiązek organizowania udzielania pomocy humanitarnej na obszarze powiatu;
- 6) art. 13 ust. 1 pkt 15 i ust. 2 pkt 3 – wojewoda ma obowiązek organizowania, koordynowania i udzielania pomocy humanitarnej i pomocy doraźnej na obszarze województwa, a zadania wspomaganie udzielania pomocy humanitarnej i doraźnej realizowane są przy pomocy komendanta wojewódzkiego PSP;
- 7) art. 15 ust. 1 pkt 17 – minister właściwy do spraw wewnętrznych ma za zadanie koordynować udzielanie pomocy humanitarnej na obszarze kraju;
- 8) art. 15 ust. 2 pkt 9 – minister właściwy do spraw wewnętrznych może udzielić upoważnienia Komendantowi Głównemu PSP do wykonywania zadań ochrony ludności w zakresie planowania potrzeb w odniesieniu do środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym organizowania i koordynowania udzielania pomocy doraźnej na obszarze kraju;
- 9) art. 19 ust. 1 pkt 4 – organy ochrony ludności mają możliwość zawierania porozumienia z przedsiębiorcami i innymi podmiotami świadczącymi usługi pomocy doraźnej i pomocy humanitarnej;
- 10) art. 33 ust. 1 – terytorialne organy ochrony ludności mają obowiązek tworzenia i utrzymania zasobów ochrony ludności, niezbędnych do udzielania pomocy doraźnej i pomocy humanitarnej;
- 11) art. 38 pkt 6 i 7 – obowiązek uwzględniania w planach zarządzania kryzysowego, o których mowa w art. 5 ZarządKryzysU, miejsc udzielania pomocy humanitarnej oraz procedury występowania o udzielenie pomocy humanitarnej i pomocy doraźnej oraz sposobu udzielania tej pomocy;

- 12) art. 128 ust. 3 pkt 3 – możliwość nadania osobom ujętym w Ewidencji Obrony Cywilnej specjalizacji obrony cywilnej w obszarze pomocy humanitarnej.

III. Przydział mobilizacyjny, odporność społeczna

4. Przydział mobilizacyjny obrony cywilnej to **imienne wyznaczenie osoby do realizacji zadań obrony cywilnej w organie lub podmiocie obrony cywilnej**, zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi i jej doświadczeniem oraz predyspozycjami niezbędnymi do realizacji tych zadań. W OchrCywU odwołanie do tego pojęcia występuje w:

- 1) art. 10 ust. 1 pkt 24, który do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zalicza wnioskowanie do starosty o nadanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej;
- 2) art. 11 ust. 1 pkt 25 oraz ust. 3, które do zadań starosty zaliczają wnioskowanie do wojewodów o nadanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej, w tym przydziałów na podstawie wniosków wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) oraz wskazują, że starosta w zakresie przydziałów mobilizacyjnych dla personelu ratowniczego wykonuje to zadanie przy pomocy komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej;
- 3) art. 12 ust. 1 pkt 12, który do zadań marszałka zalicza wnioskowanie do wojewody o nadanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej;
- 4) art. 13 ust. 1 pkt 31, który nakłada na wojewodę zadanie dotyczące nadawania i uchylania przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej w uzgodnieniu z właściwym terytorialnie szefem wojskowego centrum rekrutacji oraz dostarczanie wezwań do służby w obronie cywilnej;
- 5) art. 14 pkt 8, który nakłada na ministrów kierujących działami administracji rządowej zadanie wnioskowania do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o nadawanie przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej osobom zatrudnionym i pełniącym służbę w ministerstwach;
- 6) art. 15 ust. 1 pkt 29, który nakłada na ministra właściwego do spraw wewnętrznych zadanie nadawania i uchylania przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej oraz powoływania do służby w obronie cywilnej osób z krajowej rezerwy obrony cywilnej;
- 7) art. 49 ust. 2 pkt 4, który przewiduje przeprowadzenie szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla osób posiadających przydziały mobilizacyjne obrony cywilnej w ciągu 6 miesięcy od dnia otrzymania przydziału mobilizacyjnego obrony cywilnej;
- 8) art. 125 ust. 3 pkt 1, który wskazuje, że osoby, którym nadano przydział mobilizacyjny obrony cywilnej wchodzi w skład personelu obrony cywilnej;
- 9) art. 128 ust. 1 pkt 7, który przewiduje, że informacje o przydziale mobilizacyjnym obrony cywilnej są gromadzone w Ewidencji Obrony Cywilnej;
- 10) art. 134–137 oraz rozporządzenie wykonawcze wydawane na podstawie art. 140, które regulują zasady nadawania i uchylania przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej;

- 11) art. 139, który reguluje zasady wezwania do służby cywilnej osób, którym nadano przydział mobilizacyjny obrony cywilnej;
- 12) art. 143 ust. 4, który stanowi, że osoby, którym nadano przydział mobilizacyjny obrony cywilnej, kieruje się do służby zgodnie z nadanymi przydziałami mobilizacyjnymi obrony cywilnej.

Szerzej na temat przydziałów mobilizacyjnych obrony cywilnej będzie mowa w komentarzu do Rozdziału 10 OchrCywU.

Ważne

W OchrCywU występują pojęcia przydziałów mobilizacyjnych, przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych oraz pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych, które są nadawane na potrzeby działań obronnych na podstawie ObrOjczyznyU. Nie można mieć jednocześnie przydziału mobilizacyjnego obrony cywilnej i wyżej wymienionych przydziałów.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 i 4 ObrOjczyznyU **osoby, na których spoczywa obowiązek obrony ojczyzny, są obowiązane do pełnienia służby w obronie cywilnej na zasadach określonych w OchrCywU.** Spełnianie obowiązku obrony ojczyzny w formach przewidzianych w ObrOjczyznyU ma pierwszeństwo przed służbą w obronie cywilnej.

5. Społeczna odporność to indywidualna i grupowa zdolność ludzi do zaspokajania swoich podstawowych potrzeb bytowych (w tym dzięki posiadaniu własnych zapasów niezbędnych produktów) oraz ich zdolność do współdziałania z podmiotami ochrony ludności, a także do zdobywania kompetencji w zakresie kształtowania świadomości zagrożeń i zapobiegania zagrożeniom oraz pożądaných zachowań na wypadek wystąpienia zagrożeń.

Przykład

Społeczna odporność obejmuje działania, które każdy z mieszkańców indywidualnie lub grupowo może i powinien przedsięwziąć, aby poprawić swoją sytuację w razie wystąpienia zagrożenia. Należą do nich: przechowywanie zapasów żywności, leków, wody pitnej, baterii, powerbanków, latarek, zaopatrzenie we własne agregaty prądotwórcze. Ponadto może to być udział w szkoleniach z zachowania na wypadek ataku, w tym ataku terrorystycznego, nabycie umiejętności znajdowania schronienia na wypadek zagrożenia czy postępowania w przypadku ewakuacji itp.

Trzeba bowiem mieć na względzie fakt, że nie zawsze organy i podmioty ochrony ludności będą w stanie bezzwłocznie zabezpieczyć potrzeby wszystkich zagrożonych osób.

Ustawodawca szczególnie zwraca na to uwagę w art. 121 OchrCywU, w którym wprost wskazano, że **w czasie stanu wojennego i w czasie wojny** osoby zamieszkujące na obszarze, na którym wprowadzono stan wojenny albo zamieszkujące strefę bezpośrednich działań wojennych w ramach przygotowania obrony cywilnej zabezpieczają miejsce zamieszkania oraz mienie osobiste, zapasy własne wody pitnej oraz środków spożywczych, zapasy własne środków sanitarnych, higienicznych oraz medycznych.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl